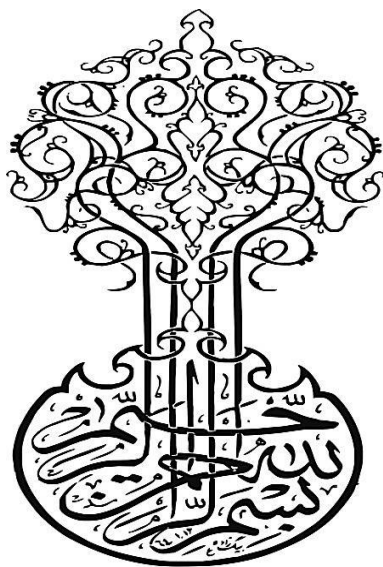

عنوان :

آسیب شناسی تجمل گرایی و زندگی اشرافی گرایانه در بین مردم

استاد راهنما:

زهرا فرزام

محققان:

سیده خدیجه حسینی، کوثر ریاحی، آمنه احمدپور، کبری احمدپور، راضیه محمدی

پاییز ۱۳۹۶

چکیده

یکی از مهمترین دلایل افول جوامع در اعصار مختلف و عدم تمکین افراد به هنجارهای عمومی،

اشرافیگری و تجمل گرایی بوده است. روش های اشرافی گرایانه برای مسئولان، به عنوان

مجریان و برنامه ریزان، و برای مردم به عنوان اعضای جامعه نقطه ضعف هم محسوب می شود.

هدف اصلی اسلام، رهنمون ساختن انسان به سوی سعادت و کمال است و تحقق بخشیدن به

عدالت اجتماعی است؛ تجملاتی بودن، که از آن به غرب زدگی نیز تعبیر می شود در حال روی

داده است که حتی خود غربی ها هم این گونه که در جامعه ما تجملات و مصرف رونق یافته

است، درگیر این پدیده نیستند. در حقیقت، ایرانی ها نسبت به بسیاری از مردم ثروتمند جهان به

مخارج غیر ضروری می پردازند. در اینجا سؤال مطرح است که چرا بسیاری از افراد دچار

تجمل گرایی شده اند؟ افزایش بی رویه تجمل گرایی و عوامل وابسته به آن، تشخیص و تشریح

علل و عوامل و ارائه راه کارهای متناسب در این حوزه را اهمیت فراوان بخشیده است. سبک

زندگی یکی از موضوعات جدید مورد مطالعه در جوامع معاصر است که بررسی در این حوزه

موجب وضوح برداشت ها، ارزش ها، رفتارها و سلیقه های مردم خواهد شد. افزایش فضای

اختصاصی و وسایل غیر ضروری در یک خانه که حاصل چشم و هم چشمی میان اعضای جامعه

است، قطعاً با عواملی نظیر تربیت و ارتباطات در تعامل است. بیگانگی با الگوهای مطلوب و

برجسته و ترویج رقابت در تجمل گرایی، موجب تداوم این روند نامبارک خواهد شد. در نهایت

تدوین برنامه های پیشگیرانه، کنترل کننده و اصلاح گرایانه و برنامه ریزی آموزشی مناسب در

این زمینه توصیه می شود.

کلمات کلیدی: آسیب شناسی، تجمل گرایی، اشرافی گری، سبک زندگی، مصرف گرایی،

ارتباطات.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
جزئیات	۶
فصل اول: کلیات	۷
۱-۱) مقدمه	۸
۲-۱) اهمیت و ضرورت	۱۰
۳-۱) چارچوب پژوهش	۱۱
۴-۱) مفهوم شناسی اصطلاحات	۱۵
فصل دوم: ابعاد و زمینه ها	۱۹
۱-۲) حیطه تجمل گرایی و اشرافی گری	۲۰
۱-۱-۲) مصرف گرایی	۲۰
۲-۱-۲) اسراف و تبذیر	۲۴
۳-۱-۲) جامعه شناسی مصرف	۲۵
۴-۱-۲) سبک زندگی و تجمل گرایی	Error! Bookmark not defined.
۵-۱-۲) مصرف گرایی و سبک زندگی	۲۸
۶-۱-۲) مدگرایی	۲۹
۲-۲) تربیت خانواده و تجمل گرایی	۳۰
۳-۲) مصرف در اسلام	۳۲
۴-۲) عوامل بیرونی تجمل گرایی	۳۳

۳۳	۱-۴-۲) ارتباطات و تجمل گرایی
۳۵	۲-۴-۲) رسانه ها و مصرف گرایی
۳۷	۳-۴-۲) تهاجم فرهنگی و تجمل گرایی
۳۹	فصل سوم: نتایج و پیامدها
۴۰	۱-۳) عواقب و پیامدهای تجمل گرایی و اشرافی گری
۴۳	۱-۱-۳) عواقب و پیامدهای اجتماعی
۴۳	۱-۱-۱-۳) شکاف طبقاتی و بی عدالتی
۴۵	۲-۱-۱-۳) چشم و هم چشمی و تجمل گرایی
۴۶	۳-۱-۱-۳) فساد اقتصادی و ضعف نظارتی
۴۷	۴-۱-۱-۳) تجاوز به حقوق دیگران
۴۸	۲-۱-۳) پیامدهای فردی تجمل و اشرافی گری
۴۸	۱-۲-۱-۳) خودنمایی و دوری از معنویت
۴۸	۲-۲-۱-۳) فشار مالی و انحراف
۵۰	فصل چهارم: راه کارها و پیشنهادات
۵۱	۱-۴) توصیه های اقتصادی اسلام
۵۴	۲-۴) پیشگیری
۵۴	۳-۴) نقش خانواده
۵۶	۴-۴) برنامه ریزی در مصرف
۵۷	۵-۴) اصلاح الگوی مصرف

- ۲۱- سیدی نیا، سیداکبر (۱۳۹۲). مصرف و مصرف‌گرایی از منظر اسلام و جامعه‌شناسی اقتصادی، فصلنامه اقتصاد اسلامی، سال نهم، شماره ۳۴.
- ۲۲- شکیبا، مهدی (۱۳۹۶). آسیب‌شناس اجتماعی (ایرانی‌ها تجملاتی شده‌اند)، روزنامه شهروند، سال پنجم، شماره ۱۰۹۲.
- ۲۳- شیخ الاسلامی، محمدحسن؛ عسگریان، محسن (۱۳۸۹). رسانه، هویت و الگوی مصرف: رویکرد نظری، فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، سال هفدهم، شماره ۲ (پیاپی، ۶۲).
- ۲۴- حسینی، سیدرضا (۱۳۹۳). فساد اداری- مالی و ضعف عملکرد مکانیسم‌های نظارتی و قضایی، روزنامه اطلاعات، ۱۸ خرداد ۱۳۹۳.
- ۲۵- حسینی، سیدرضا (۱۳۷۹). الگوی تخصیص درآمد و رفتار مصرف‌کننده مسلمان، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- ۲۶- حسینی، سیده (۱۳۹۴). ساده زیستی، پاسخ انسان‌های دانا به زندگی ناپایدار دنیا، سایت: <http://peykedaneshjoo.ir/۳۱۸۳۷>
- ۲۷- حاکاک زاده، مجید؛ رضوی علوی، سیدمحمد؛ عطاری، سید محمود (۱۳۹۲). فرهنگ اصلاح الگوی مصرف برق، کرمان، نشر نون.
- ۲۸- حکیمی، محمدرضا (۱۳۷۰). الحیات، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- ۲۹- حکیمی، محمد (۱۳۸۲). اصلاحات، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- ۳۰- خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات مقام معظم رهبری سال ۱۳۸۳، بیانات در دیدار رئیس و مدیران صدا و سیما.

۳۱- خامنه ای، سیدعلی، بیانات مقام معظم رهبری سال ۱۳۸۴، بیانات در دیدار اعضای هیأت دولت.

۳۲- خامنه ای، سیدعلی، بیانات مقام معظم رهبری سال ۱۳۷۰ در دیدار با اقشار مختلف مردم در تاریخ ۱۳۷۰/۱/۲۶.

۳۳- خامنه ای، سیدعلی، بیانات مقام معظم رهبری سال ۱۳۷۱ در دیدار با گروهی از زنان به مناسبت روز زن در تاریخ ۱۳۷۱/۹/۲۵.

۳۴- خامنه ای، سیدعلی، بیانات مقام معظم رهبری سال ۱۳۸۱ در خطبه های نماز عید سعید فطر.

۳۵- کخها، نسرين (۱۳۹۴). تجملات در خانه، سایت: <http://razavi.aqr.ir/Portal>

۳۶- کرمی، محمدرضا (۱۳۹۲). چگونگی ارتقای سبک زندگی اسلامی در سال حماسه اقتصادی، روزنامه کیهان، ۲۷ آذرماه ۹۲، شماره ۲۰۶۶۸.

۳۷- کلانتری، علی اکبر (۱۳۸۸). اسلام و الگوی مصرف، قم: مؤسسه بوستان کتاب، چاپ پنجم.

۳۸- کوه پیم، مهتاب (۱۳۹۴). نقش رسانه های داخلی و خارجی بر مسئله تجمل گرایی، سایت:

<http://www.eslamabadkhabar.ir/note/۲۹۴۱۸۷>

۳۹- روح الامینی، محمود (۱۳۷۲). زمینه فرهنگ شناسی؛ پویایی و پذیرش، تهران، انتشارات عطار، چاپ سوم.

۴۰- صادقی، ؟ (۱۳۹۶). تجمل گرایی چگونه بنیان جامعه را به هم می ریزد؟، روزنامه کیهان، سوم مرداد، شماره ۲۱۶۷۹.

۴۱- صحیفه امام خمینی (ره)

- ۴۲- طباطبایی، سیدمحمدحسن (۱۳۷۸). سنن النبی (ص)، جلد ۱، ترجمه محمدهادی فقهی، چاپ هفتم، تهران، مؤسسه اسلامیة.
- ۴۳- طباطبایی، محمدحسین، المیزان، چاپ اول، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۱۷ ه.ق.
- ۴۴- طیبی، صدیقه؛ محبی، مصطفی (۱۳۸۸). جوانان و تهاجم فرهنگی، چکیده تحقیقات پایانی (مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران؛ معاونت پژوهش و مدیریت ساماندهی امور پژوهشی واحدهای حوزوی)، قم، مرکز نشر هاجر.
- ۴۵- عیوضی، غلامحسن (۱۳۸۸). سبک زندگی تلویزیون و مصرف، فصلنامه فرهنگی - دفاعی زنان و خانواده، سال پنجم، شماره ۱۶.
- ۴۶- فروزان، حامد؛ امینی، حجت الله (۱۳۹۲). آسیب شناسی سبک زندگی در برنامه های تلویزیون و راهکارهای ارتقای آن در ایران امروز، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی (ویژه نامه سبک زندگی)، سال چهارم، شماره ۱۳.
- ۴۷- مالیر، مهدی؛ نصرتی، روح الله (۱۳۹۲). تحلیل نشانه شناختی الگوهای مصرف در آگهی های بازرگانی تلویزیون، مجله پژوهش های انسان شناسی ایران، دوره ۳، شماره ۲.
- ۴۸- محمدپور لیما، هرمز؛ پورشیخیان، علیرضا؛ عظیمی خانقاه، رقیه (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین سبک و شیوه زندگی با فرهنگ مصرف و مصرف گرایی (مورد مطالعه: شهرستان آستارا)، فصلنامه علوم اجتماعی، سال هفتم، شماره بیست و هشتم.
- ۴۹- محمدی ری شهری، محمد (۱۳۸۸). الگوی مصرف از نگاه قرآن و حدیث، قم: دارالحدیث، چاپ اول.

- ۵۰- محمدی ری شهری، محمد (۱۴۱۶ ق). میزان الحکمه، قم، انتشارات دارالحديث.
- ۵۱- محمدی، مریم (۱۳۸۹). تجمل گرایی زنان از دیدگاه اسلام، مجموعه مقالات زن و خانواده..
- ۵۲- مجلل چوپقلو، محمدعلی؛ ابراهیمی، علی؛ قربانی چوپقلو، صمد (۱۳۹۲). تهاجم فرهنگی و تأثیر آن بر الگوی مصرفی ایران، مجله مهندسی فرهنگی، سال هشتم، شماره ۷۵.
- ۵۳- مکارم شیرازی، ناصر و همکاران (۱۳۷۰). تفسیر نمونه، ویرایش دوم، تهران، دارالکتب الاسلامیه.
- ۵۴- معین، شهیده؛ معین، سعیده (۱۳۸۸). بررسی الگوهای مصرف از منظر اقتصاد اسلامی، چکیده تحقیقات پایانی (مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران؛ معاونت پژوهش و مدیریت ساماندهی امور پژوهشی واحدهای حوزوی)، قم، مرکز نشر هاجر.
- ۵۵- معین، محمد (۱۳۷۱). فرهنگ فارسی معین، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- ۵۶- مروتی، سهراب؛ رضایی، زهرا (۱۳۹۴). علل و آثار تجمل گرایی بر خانواده و راهکارهای مقابله با آن با تکیه بر آیات قرآن کریم و روایات معصومین(ع)، چاپ نشده.
- ۵۷- مقدسی، به ناز (۱۳۹۶). آیا ایرانی ها دچار تجمل گرایی شده اند؟ (عبور طلایی از خط سرخ فقر)، روزنامه شهروند، سال پنجم، شماره ۱۰۹۲.
- ۵۸- مطهری، مرتضی (۱۳۶۸). نظام اقتصادی اسلام، تهران، انتشارات صدرا، چاپ اول.
- ۵۹- موسایی، میثم (۱۳۷۴). دین و فرهنگ توسعه، تهران: معاونت پژوهشی سازمان تبلیغات اسلامی.
- ۶۰- موسوی خمینی، روح الله (۱۳۶۱). صحیفه نور، تهران، انتشارات شرکت سهامی چاپخانه وزارت ارشاد اسلامی.

- ۶۱- میر عمادی، سید احمد (۱۳۹۰). اقتصاد در اسلام، قم، انتشارات باقیات.
- ۶۲- میر معزی، سیدحسین (۱۳۸۴). الگوی مصرف کلان در جامعه اسلامی، مجله اقتصاد اسلامی، سال پنجم.
- ۶۳- نوبهار، صدیقه (۱۳۹۴). تبعات مصرف گرایی و تجمل گرایی، روزنامه صبح ساحل، سال سی ام، شماره ۲۹۵۴، چهارم آذرماه.
- ۶۴- وبلن، تورشتاین (۱۳۸۳). نظریه طبقه مرفه، ترجمه فرهنگ ارشاد، تهران، نشر نی.
- ۶۵- وصیت نامه موضوعی امام خمینی (ره) (۱۳۷۷). تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- ۶۶- Corrigan, P. The Sociology of Consumption: A Introduction. SAGE Publication. ۲۰۰۱.
- ۶۷- Chaney. D. (۱۹۹۶). Lifestyles, London: Routledge. ۱۹۹۶.
- ۶۸- Krichberg, V. Cultural Concomptin Analysis: Beyond Structure & Agency. Cultural Sociology, Vol ۱, No ۱, pp ۱۱۵-۱۳۵. ۲۰۰۷.
- ۶۹- Stone; Gregory, P. City Shoppers & Urban Indentification: Observation on the Social Psychology of City Life. American Journal of Sociology, No ۶۰, pp ۳۶-۴۵. ۱۹۸۴.